

«Diala pribatizatzen ari dira, herritarren parte-hartzea ukatzen»

EAEko irrati frekuentzien banaketa 1986an egin zuen azkenekoz Eusko Jaurlaritzak. Berriki, dekretu polemiko baten bidez, hauteskundeen aurreko astean 34 lizentzia banatu ditu. Besteak beste, Onda Vascak 30 eskaeratik bakarra lortu du eta kanpoan geratu dira Ttán Ttakun, Gara Irratia, Bilbo Hiria eta Hala Bediren proiektu elebiduna. Baita Tas-Tas ere. Bilboaldean hogei urte emititzen daramatzan irrati libre eta komunitarioko kide Mikel Estarronarekin mintzatu gara.

“Gizartearen babesak ematen digu zilegitasuna, lizentziatik harago”.

| MIKEL GARCIA IDIAKEZ |

Argazkiak: Mikel Estarronak utziak

Nola baloratzen duzue Tas-Tas frekuentzia lizentzien banaketatik kanpo utzi izana?

Balorazio Mahaia hautatu dituen irratiei jakinarazi egin die aukeratuak izan direla, behar den dokumentazioa prestatu dezaten, eta gero Gobernu Kontseiluak onartu behar du frekuentzien esleipena. Beraz, oraindik erabakia ez da ofiziala, baina behin betikotzat eman daiteke eta kanpoan geratu garela garbi daukagu, ez baitigute ezer komunikatu. Balorazioa ezkorra da, dialean egoteko eskubidea irabazia daukagula uste dugulako, diala espazio publikoa eta mugatua izanik ahalik eta pluraltasun eta aniztasun handienarekin banatu behar delako, formatu, gestio eta eredutan, baina ez da hala egin: alegia, hiru sektore nagusi daude, publikoa, zeinak baduen bere espazioa eta ez den lehiaketara aurkeztu; komertziala, zeinari orain arteko lehiaketetan banatu diren lizentzien %100a eman zaion; eta komu-

nitarioa, lizentzien %0arekin. Beraz, logikoena izango litzateke dialean ez dagoena lehenestea lehiaketa honetan, irrati komunitarioak garenak, eta tokikoak, baina ez da kontuan hartu ez komunitario izatea, ez tokikoa izatea.

Hain zuzen, egoitza nagusia Madrilen duten irrati-kateek lortu dute lizentzia gehien (SER kateak adibidez), irrati elebidunen kasuan.

Bai, betiko eskemari heldu diote, zegoen eredu bultzatzen jarraitzen dute: gaztelaniaz eta Madriletik egiten diren irrati-kate komertzialek dute gaur egun lizentzien %85-90. Errealitate sozialarekin eta herri honek dituen beharrekin zerikusirik ez duen irrati-mapari eusten dio azken erabakiak.

Lizentzien banaketa honek zenbaterainoko eragina du? Datozen urteetarako irrati-mapa finkatuko du ala atzera bueltarik izan dezake?

“Dialean ez dagoena lehenestea litzateke logikoena, irrati komunitarioak eta tokikoak garenak, baina lehiaketak ez du kontuan hartu ez komunitario izatea, ez tokikoa izatea”

Tira, gauzak betiko direla esatea asko esatea da, baina frekuentziak gobernu legal batek banatzen baditu, hasiera batean behintzat horrek ez luke atzera martxarik, salbu eta helegiteak aurkezten badira egoera aldatzeko, adibidez lehiaketa baliogabetzeko. Aukera hori ez da baztertu behar, gauden egoeran helegiteak Jauraritza berriak ebartziko lituzkeelako, eta Jauraritza berria agian ez dago ados lizentziak banatzeko jarraitu den prozesuarekin. Baina baliorik gabe uzten ez bada, ondorengo urteetarako panorama definituko luke, hamabost urterako epearekin banatzen dira lizentziak –automatikoki luza daitezkeenak, kontrakorik ezean– eta ez dago aurreikusita frekuentzia planifikazio berririk. Bestalde, hauteskunde ataritan jardunean ari den gobernuak ez dakit zein neurritan izan dezakeen zilegitasuna horrelako erabakia hartzeko. Legalki beharbada izango du gaitasuna, baina etikoki ez da egokia 2006an abiatu zen lehiaketa hau korrika eta presaka ebaztea eta bortxatzea, agintea galdu behar dutelako.

EAEn dauden irrati lizentzien %80-90 gaztelaniaz bada, lizentzien banaketak hori orekatzera jo behar zuela nabarmendu du Estarronak, euskara hutsezko irratientzat lizentzia gehiago eskainiz.

kopuruaren arabera hartu du erabakia, eta adibidez, Beasainen frekuentzia lizentzia bakarra zegoenez, ez da gorde lizentziarik euskara hutsezko irratientzat, zonaldean nagusiki euskaraz hitz egiten den arren.

Irrati elebidunen kasuan, apenas hartu den aintzat euskaraz egitea.

Hala da, gehienez 200 puntutik 10 lor zitezkeen arlo honetan eta guk 10ak ditugu, gure proiektua %60 euskaraz delako eta %40 gaztelaniaz. Baina euskara gutxi baloratzeaz gain, handia da dekretuak agerian uzten duen desproporzioa: hots, Madriletik egiten den irratiaketeak, kasik nahikoa du tokiko deskonexioetan “egun on” eta “agur” esan eta gainerakoa gaztelaniaz emititzearekin, gutxieneko eskakizuna betetzeko, programazioaren %5 euskaraz izatea. Horrekin jada, 5 puntu lortzen ditu irratia, eta euskaraz %90 egiten duenak berriz, 10 puntu. Kanpoko irratia saritzen ditu neurri honek. Beste horrenbeste programazioarekin: tokiko programazioa izatea oso gutxi baloratu

da eta ondorioz arlo horretan ere apenas dagoen alderik bertako informazioaz ari den bertako irratia- ren eta kanpokoaren artean.

Irrati komunitarioa izateak ere ez du puntuatu. Zergatik hartu beharko litzateke kontuan?

Hasteko, komunikazioan hiru sektore baldin badaude, publikoa, komertziala eta komunitarioa, nazioartean aintzat hartuak, hirurek lekua izan beharko lukete. Baina gainera, irratia duen zerbitzu eta funtzio publikoaz ari bagara, irrati komertzialen helburu nagusia negozioa egitea da, errentagarritasuna; irrati publikoen xedea bai izan beharko luke zerbitzu publikoa, baina ikusten dugu une bakoitzean boterean dagoenaren interes menpe daudela; eta hortaz, misio hori bete dezakeen sektorea komunitarioa da: ez du irabazi asmorik eta herritarren parte-hartze askea

Horrez gain, ez da aintzat hartu Kultura Sailak berak eskatuta joan den otsailean egindako txosten juridikoa, dekretuak juridikoki akats eta hutsune ugari zituela azaleratzen zuena.

Hala da, dena korrika eta presaka egin da eta zer pentsatua ematen du. Aurreko gobernuak 2006an atera zituen frekuentziak lehiaketara, dekretua prestatzeari ekin zion baina ez zuen denborarik izan, gobernu honek ez du ezer egin bukaera arte, iaz dekretu proposamena aurkeztu eta onartu, eta aurten deitu dute lehiaketara, proiektuak aurkezteko hila- beteko epea emanez. Eta orain, dena ebatzi nahi da. Oso azkar joan da guztia, ez dutelako utzi nahi erabakia hurrengo gobernuaren esku. Areago, diozun gisan, entzungor egin diote Eusko Jaurlaritzaren beraren zerbitzu juridikoek prestatu- tako txostenari, txostenaren arabera oinarriak gaizki daudelako eta aurrera ez jarraitzeko aholkatzen duelako.

Arrosa irrati libreen sareko hainbat hedabidek lizentzia banaketan dekretuko irizpideak kritika- tu dituzue. Lehenik, euskara hutsezko irra- tientzat lizentzia gutxi banatu direla salatu- duzue (34 frekuentziatik 11).

“Ezarritako berme ekonomiko basatien erruz, irrati txiki askok ezin izan dute beren burua aurkeztu eta proiektu ugari kanpoan geratu dira”

sustatzen du, komunikazioa eskubide unibertsala delako eta herritarra ez delako hartzaile edo kontsumitzaile hutsa. Kontrara, horrelako erabakiekin dila pribatizatzen ari dira, espazio publikoan herritarren parte-hartzea ukatzen.

Horrez gain, irratia esperientzia, zonalde jakin batean urtetan egindako lana ez du baloratu dekretuak.

Aurkeztutako proiektu guztiak zerotik aurkeztu ditugu, baina denetik dago, batzuek 20 urte daramatzagu, beste batzuek 10, 30... eta badira azken orduan gaizki eta presaka iritsi direnak, dialari inongo aniztasunik eta ekarpen aberatsik egin gabe.

Kexatu zarete berme ekonomiko handiak eskatu dituztela epe motzean, baliabide gehiago dituzten korporazio handien mesedetan.

Adibide batekin azalduko dizut: Bilbon sei frekuentzia banatu dituzte, 8.000 watioko bi eta 4.000

watioko lau; irati batek 4.000kora aurkeztu nahi badu, logikoa litzateke proiektu bat aurkeztea lau frekuentzia horietakoren bat eskuratzeko, baina ez, frekuentzia bakoitzarentzat proiektu bana (proiektu bera) aurkeztera derriortu gaituzte eta hortaz, diru asko jarri behar izan dugu. Guk hamar frekuentzietarako aurkeztu genuen gure burua, Bilboko seiak eta Getxoko lau, eta horrek 64.000 euroko bermea eskatu digu. Guretzat ikaragarria da hori, urteko aurrekontua ia, baina SER bezalako kate batentzat huskeria da. Berme ekonomiko basati horien erruz, irati txiki askok ezin izan dute beren burua aurkeztu eta proiektu ugari kanpoan geratu dira. Guk jendearen babesari esker lortu dugu dirua, deialdia egin genuen jendea dirua uzteko eskatuz eta erantzun itzela izan dugu. Izugarria izan da ikustea jendeak gudan konfiantza duela eta krisi garaioan dirua uzteko prest dagoela. Hori irabazi dugu, gizarteak irati hau nahi duela ikusteak ematen digulako

“Dila saturatuta dago eta azkenean indartsuenak ahulena zapalduko du, potentzia handiagoko frekuentziak erabiliz adibidez”

aurrera jarraitzeko indarra eta zilegitasuna, lizentziatik harago.

Dialaren egungo panoramaren aurrean, zein da soluzioa?

Herriak dituen komunikazio beharretan oinarritutako azterketa egin beharko litzaioke dialari. Ikus-entzunezko Komunikazioaren Euskal Legea botatzen dugu faltan, orain arte dekretua baino ez delako egin eta lege batek herritarren parte-hartzea eta eztabaida ekar lezake, gutxienez legebiltzarreko alderdi politikoa, dekretua zuzenean gobernuak berak onartzen baitu.

Eta hemendik aurrera zer? Helegitea aurkeztuko duzue? Lizentziarik gabe lanean jarraitzeagatik ondorio legalak jasan ditzakezue?

Guk, ziurrenik, eta behin betiko erabakiak ikusten ditugunean, aztertzen dugunean zergatik aukeratu dituzten batzuk eta zergatik ez bestetzuok, helegitea aurkeztu-

ko dugu. Argi daukagu ez garela konformatuko eta ahal dugun guztia egingo dugula egokia ikusten ez dugun lehiaketa hori bertan behera uzteko. Bestalde, lizentziarik gabe emititzea arau-hauste administratiboa da eta Damoklesen ezpata izango dugu gainean, baina orain arte ez bada dila erregularizatu, ez dut uste orain egingo denik, are gutxiago gobernu aldaketa dagoenean. Nire ustez, dila bere kabuz erregularizatu dadin utziko dute, eta hori arazoa da, oihanaren lege bilakatuko baita: indartsuenak biziraungo du eta ahulena desagertu egingo da. Denak ez gara sartzen, Bilboaldean esaterako saturatuta dago dila, batzuek besteak oztopatzen dituzte, eta azkenean indartsuenak ahulena zapalduko du, potentzia handiagoko frekuentzia jarritz adibidez.

Baliabide ekonomiko handirik ez, baina beste indargune batzuk ditugula erakutsi beharko dugu txikiok, babes soziala esaterako. ■

DONIBANE GARAZI
Urriaren 27an

Vauban Zinemari
17:00etan

Odei Barroso
Sustrai Colina
+ sailkatutakoak

finalaurrekoa 2
argia

